

Nr 87.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken; given Stockholms slott den 21 februari 1913.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken.

Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Gust. Sandström.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken skola erhålla följande ändrade lydelse:

16 KAP.

10 §.

Har underrätt genom beslut under rättegången dömt någon till utgivande av vite eller till ansvar för uteblivande eller annan förseelse i målet; eller ogillat yrkande om ansvar för förseelse, som nu är sagd, eller om ådömande av förelagt vite för uteblivande; eller utlåtitt sig angående ersättning åt vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, eller åt någon, som av rätten eller Konungens befallningshavande förordnats att i rättegången biträda häktad eller som av rätten förordnats att i visst mål eller ärende biträda såsom tolk; eller skilt fullmäktig från fullmäktigskapet: mot det beslut skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras; och skall underrättelse härom i sammanhang med beslutet av rätten meddelas. Lag samma vare, där genom beslut, som av underrätt meddelats under rättegången, kvarstad eller skingringsförbud eller därmed jämförlig åtgärd beviljats eller yrkande om hävande av sådan åtgärd ogillats.

25 KAP.

5 §.

Vill part klaga över beslut, varigenom underrätt dömt till värjemåls-
ed, skall i fråga om sättet för talans fullföljd lända till efterrättelse vad
i sådant hänseende gäller om rättens slutliga utslag i målet. Har under-
rätt eljest under rättegång meddelat beslut, som enligt lag må särskilt
överklagas, skall talan mot beslutet föras genom besvär. Lag samma vare,
där i fråga, som rör fullmäktig eller vittne eller annan, som kallats att
meddela upplysning i målet, eller rättegångsbiträde åt häktad eller tolk,
underrätt i slutligt utslag meddelat beslut av beskaffenhet att, där det
under rättegången givits, särskild klagan varit tillåten. Innefattar eljest
underrätts slutliga utslag beslut, som, där det under rättegången givits,
kunnat särskilt överklagas, skall talan mot det beslut föras i sammanhang
med fullföljd av talan i huvudsaken; vill ej den, som är med beslutet
missnöjd, fullfölja talan i huvudsaken, vare lag, som hade beslutet blivit
under rättegången meddelat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1913 men skall ej äga till-
lämpning i fråga om beslut, som före den dag meddelats.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 7 februari 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Sandström anförde:

»I sin till 1912 års Riksdag avgivna ämbetsberättelse gjorde justitieombudsmannen en framställning av följande lydelse:

I 4 § av lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad den 14 september 1906 är stadgat, att rättegångsbiträde, varom i denna lag sägs, skall njuta skälig ersättning av allmänna medel, efter ty rätten bestämmer. Beslut om sådan ersättning skall gå i verkställighet, ändå att det ej vunnit laga kraft; och skall skriftligt besked om beslutet utan avgift genast tillhandahållas biträdet. I slutliga utslaget åligger det sedermera rätten att pröva, huruvida ersättningen skall till statsverket återgäldas, vare sig av allmän åklagare eller av enskild part.

I enlighet med dessa bestämmelser har åtskilliga gånger inträffat, att person, som förordnats till rättegångsbiträde åt häktad, redan före slutliga utslaget berättigats till ersättning av allmänna medel. Understundom lärers även

hava hänt, att rättegångsbiträde, som sålunda förskottsvis tillerkänts ersättning, ansett, att rätten bestämt ett lägre ersättningsbelopp, än som med hänsyn till de föreliggande omständigheterna kunde anses skäligt. I dylika fall har, enligt vad jag under mina inspektionsresor förspört, tvekan uppstått angående sättet för fullföljd av talan mot beslutet angående ersättningen. Särskild bestämmelse härom är nämligen icke meddelad.

I 16 kap. 10 § rättegångsbalken är föreskrivet, att, om underrätt genom beslut under rättegången utlåtut sig angående ersättning åt vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, så skall mot det beslut, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

Detta stadgande, som tillkom genom lagen den 14 juni 1901 och alltså före lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad, har — i min tanke på goda skäl — ansetts böra analogiskt tillämpas jämväl å det fall, varom nu är fråga.

Å andra sidan har man emellertid, under medgivande att grunden till nyssberörda stadgande i rättegångsbalken även här kunde åberopas, förmenat, att då lagen noga uppräknar de fall, när särskild talan må föras mot underrätts beslut under rättegången, sådan talan icke finge föras mot beslut af nu ifrågasvarande art.

Då man till avhjälpande av den bristfällighet, som uti ifrågasvarande avseende vidlåder gällande lagstiftning, påkallat mitt biträde, får jag, med tillmötesgående härav, hemställa, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § rättegångsbalken.

Har underrätt genom beslut under rättegången dömt någon till utgivande av vite eller till ansvar för uteblivande eller annan förseelse i målet; eller ogillat yrkande om ansvar för förseelse, som nu är sagd, eller om ådömande av förelagt vite för uteblivande; eller utlåtut sig angående ersättning åt vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, eller åt rättegångsbiträde, varom förmåles i lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad; eller skilt fullmäktig från fullmäktigskapet: mot det beslut skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras; och skall underrättelse härom i sammanhang med beslutet av rätten meddelas. Lag samma vare, där genom beslut, som av underrätt meddelats under rättegången, kvarstad eller skingringsförbud eller dämed jämförlig åtgärd beviljats eller yrkande om hävande av sådan åtgärd ogillats.

I underdånig skrivelse den 24 februari 1912 anmälde Riksdagen, att Riksdagen för sin del antagit berörda förslag, samt anförde härvid:

I 4 § i lagen den 14 september 1906 angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad förutsattes, att beslut rörande ersättning åt sådant biträde må kunna av domstolen under rättegången meddelas. Då det tydligen icke bör möta olägenhet för högre rätt att företaga prövning av fråga om dylik ersättning utan sammanhang med själva målet och biträdet i händelse av missnöje med underrättens beslut äger berättigat intresse att så skyndsamt som möjligt få frågan slutligen avgjord, finner Riksdagen det vara lämpligt, att beslut av förevarande

art med avseende å sättet för fullföljd av talan likställes med de av underrätt under rättegången meddelade beslut, som omförmålas i 16 kap. 10 § rättegångsbalken. Med hänsyn till den tvekan, som, enligt vad justitieombudsmannen vitsordat, i rättspraxis uppstått, huruvida sistnämnda lagrum med dess nuvarande avfattning kan anses äga tillämpning även å nu ifrågavarande fall, synes därför den av justitieombudsmannen föreslagna lagändringen vara av behovet påkallad.

Det över ifrågavarande lagförslag från lagrådet infordrade yttrandet, som avgavs den 24 oktober 1912, innehåller:

Enligt lagrådets uppfattning må för närvarande särskild talan icke föras mot ett av underrätt under rättegången meddelat beslut, varigenom domstolen utlåtit sig angående ersättning åt rättegångsbiträde, som nu avses. Då emellertid den föreslagna lagen icke försetts med någon övergångsbestämmelse i avseende å beslut, som meddelats före tiden för lagens ikraftträdande, skulle densamma i enlighet med den i fråga om processlagars verkan vedertagna grundsats komma att lända till efterrättelse jämväl beträffande ett dylikt tidigare beslut, och följaktligen föranleda, att tiden för talan mot sådant beslut skall räknas från dagen för beslutets meddelande. Härigenom skulle uppenbarligen kunna inträffa, att oförvållad rättsförlust tillskyndades vederbörande. Med lagen hade därför bort förbindas en bestämmelse av innehåll att lagen icke skulle äga tillämpning å beslut, som meddelats innan den trätt i kraft, måhända dock med den modifikation härutinnan, att, för den händelse vid tiden för lagens ikraftträdande underrätten ännu icke meddelat slutligt utslag i själva målet, lagen visserligen skulle äga tillämpning, men att besvärstiden skulle räknas från dagen för ikraftträdandet.

Med hänsyn till vad nu anförts torde det i Riksdagens skrivelse innefattade förslaget icke böra upphöjas till lag.

För övrigt må erinras, att i sammanhang med lagändring av ifrågavarande beskaffenhet jämväl 25 kap. 5 § rättegångsbalken torde böra underkastas omarbetning.

Vidare kan anmärkas, att samma grund som föranlett den ifrågasatta lagändringen synes påkalla motsvarande ändringar i rättegångsbalken såvitt angår beslut, varigenom underrätt under rättegången utlåtut sig angående ersättning åt den, som jämlikt bestämmelse i lagen den 13 juni 1902 om tolks anlåtande vid domstol blivut av underrätten förordnad att i visst mål eller ärende biträda såsom tolk.

Vid anmälan den 15 november 1912 av detta lagrådets yttrande beslöt Eders Kungl. Maj:t att med hänsyn till vad lagrådet yttrat ej bifalla lagförslaget.

Då Riksdagen funnit ifrågavarande lagändring nyttig och behövlig samt lagrådet icke grundat sitt avstyrkande på en motsatt mening i denna del utan allenast därpå att förslaget icke försetts med övergångsbestämmelser, anser jag mig böra tillstyrka Eders Kungl. Maj:t att förelägga Riksdagen nytt förslag i ämnet med de tillägg, som av lagrådets anmärkningar föranledas.

I enlighet härmed har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken.»

Föredraganden uppläste härefter det nu omförmälda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Israel Myrberg.

---

*Bil.***Förslag**

till

Lag**angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken.**

Härigenom förordnas, att 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken skola erhålla följande ändrade lydelse:

16 KAP.**10 §.**

Har underrätt genom beslut under rättegången dömt någon till utgivande av vite eller till ansvar för uteblivande eller annan förseelse i målet; eller ogillat yrkande om ansvar för förseelse, som nu är sagd, eller om ådömande av förelagt vite för uteblivande; eller utlåtit sig angående ersättning åt vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, eller åt rättegångsbiträde, varom förmäles i lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad, eller åt den, som jämlikt bestämmelse i lagen om tolks anlitan vid domstol blivit av rätten förordnad att i visst mål eller ärende biträda såsom tolk; eller skilt fullmäktig från fullmäktighetskapet: mot det beslut skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras; och skall underrättelse härom i sammanhang med beslutet av rätten meddelas. Lag samma vare, där genom beslut, som av underrätt meddelats under rättegången, kvarstad eller skingringsförbud eller därmed jämförlig åtgärd beviljats eller yrkande om hävande av sådan åtgärd ogillats.

25 KAP.

5 §.

Vill part klaga över beslut, varigenom underrätt dömt till värjemålsed, skall i fråga om sättet för talans fullföljd lända till efterrättelse hvad i sådant hänseende gäller om rättens slutliga utslag i målet. Har underrätt eljest under rättegång meddelat beslut, som enligt lag må särskilt överklagas, skall talan mot beslutet föras genom besvär. Lag samma vare, där i fråga, som rör fullmäktig eller vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, eller rättegångsbiträde åt häktad eller tolk, underrätt i slutligt utslag meddelat beslut av beskaffenhet att, där det under rättegången givits, särskild klagan varit tillåten. Innefattar eljest underrätts slutliga utslag beslut, som, där det under rättegången givits, kunnat särskilt överklagas, skall talan mot det beslut föras i sammanhang med fullföljd av talan i huvudsaken; vill ej den, som är med beslutet missnöjd, fullfölja talan i huvudsaken, vare lag, som hade beslutet blivit under rättegången meddelat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1913 men skall ej äga tillämpning i fråga om beslut, som före den dag meddelats.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den
19 februari 1913.*

Närvarande:

Justitieråden THOMASSON,
GUSTAF CARLSON,
SVEDELIUS,
Regeringsrådet THULIN.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 7 februari 1913, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler, inhämtas över upprättat förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden Gustaf Appelberg.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet
Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 21 februari 1913.*

Närvarande:

Hans Excellens herr statsministern STAAFF,
Hans Excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Sandström anmälde lagrådets genom utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden den 7 innevarande månad inhämtade utlåtande över upprättat förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 kap. 10 § och 25 kap. 5 § rättegångsbalken samt hemställde att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, sedan en mindre jämkning i redaktionellt hänseende i förslaget vidtagits, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Israel Myrberg.